

Draagvlak voor mentoraat

Onderzoek naar bekendheid, samenwerking
en maatschappelijk draagvlak onder
drie School's cool vestigingen

Samenvatting

In opdracht van



Dit onderzoek is tot stand gekomen door een financiële bijdrage van Stichting Kinderpostzegels Nederland en VSBfonds.



KINDERPOSTZEGELS
voor kinderen door kinderen

VSBfonds,
iedereen doet mee

SCHOOL'S COOL

Thuismentor voor brugklasser

Inhoudsopgave

INLEIDING		5
DEEL I	CONCLUSIES	9
DEEL II	AANBEVELINGEN	13

SCHOOL

is

COOL

Inleiding

Deze rapportage biedt een samenvatting van een onderzoek naar maatschappelijk draagvlak voor thuismentoraat van leerlingen in de brugperiode van het voortgezet onderwijs. Het onderzoek is in opdracht van School's cool mentorprojecten in de stad Utrecht, de regio IJmond en de gemeente Delft uitgevoerd door onderzoeksbureau Noorda en Co in de periode najaar 2014-voorjaar 2015. Dat is mogelijk gemaakt door financiële steun van Stichting Kinderpostzegels en VSBfonds.

Toelichting

Na meer dan 15 jaar ervaring in talloze mentorprojecten overal in den lande blijkt dat de begeleiding van een gekwalificeerde vrijwillige mentor de kansen van aandachtsleerlingen op een einddiploma van het voortgezet onderwijs flink doen toenemen. Thuismentoraat heeft zich bewezen als een effectief middel in de aanval op schooluitval.

Ondanks de goede resultaten is de inbedding van thuismentoraat in het onderwijssysteem en het jeugd- en onderwijsbeleid van gemeenten en rijk helaas nog niet gerealiseerd. Bij de meeste mentorprojecten is de samenwerking met vooral scholen voor voortgezet onderwijs niet structureel geregeld. Dat geldt in mindere mate voor basisscholen. Ook is de wankelende financiële positie van mentorprojecten een voortdurend punt van zorg. Financiering is vaak een tijdelijke aangelegenheid die wordt geregeld met projectmatige bijdragen van vooral fondsen en in mindere mate lokale overheden.

Om in deze situatie verbetering te brengen hebben drie mentorprojecten van School's cool in respectievelijk Utrecht, IJmond en Delft gevraagd een onderzoek in te stellen naar bekendheid en draagvlak bij het onderwijs en het bedrijfsleven.

Vraagstelling

De vraagstelling van het onderzoek luidt als volgt:

- 1) In welke mate is mentoraat in het algemeen en het thuismentoraat van School's cool in het bijzonder bekend bij scholen voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs en potentiële partners als het bedrijfsleven?
- 2) Hoe is het gesteld met de samenwerkingsbereidheid van scholen voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs ten aanzien van mentoraatprojecten in het algemeen en thuismentoraat van School's cool in het bijzonder?
- 3) In welke mate zijn het bedrijfsleven, gemeenten en andere maatschappelijke organisaties bereid mentoren, een financiële of een andere bijdrage te leveren aan mentorprojecten in het algemeen en het thuismentoraat van School's cool in het bijzonder?
- 4) Welke aanbevelingen en acties kunnen mede op grond van het voorgaande worden gedaan voor het vergroten van bekendheid, wervingsmogelijkheden van mentoren, samenwerkingsbereidheid van het onderwijs en het maatschappelijk-financieel draagvlak bij bedrijfsleven en andere maatschappelijke partners,

met betrekking tot mentoraat in het algemeen en het thuismentoraat van School's cool in het bijzonder?

Verantwoording

De vragen zijn beantwoord door middel van een online enquête, kwalitatieve interviews, secundaire analyse van relevante documenten en actieonderzoek.

De online enquête is uitgezet onder scholen voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs, en bedrijven gevestigd in het werkgebied van de drie betrokken School's cool mentorprojecten.

Gezien de totale populatie van basisscholen, scholen van voortgezet onderwijs en bedrijven, is de respons op de online enquête bescheiden te noemen. Dit betekent voor de uitkomsten het volgende: de resultaten voor het basis- en voortgezet onderwijs zijn over het algemeen van indicatieve waarde, en de resultaten voor het bedrijfsleven hebben interessante kwalitatieve inzichten opgeleverd. In enkele tientallen gevallen zijn er concrete aanbiedingen van bedrijven voor ondersteuning van een lokaal School's cool project uit de enquête voortgevloeid.

Verder is met behulp van secundaire analyse van beschikbare informatiebronnen en generalisatie van de uitkomsten van dit onderzoek een schatting gemaakt van landelijke bekendheid, mentorpotentieel, samenwerkingsbereidheid in het onderwijs en mogelijkheden van maatschappelijk-financieel draagvlak van mentoraat in het algemeen en School's cool in het bijzonder. Hierbij zijn gemeenten onderscheiden naar urbanisatiegraad: de grote stad Utrecht met meer dan 250.000 inwoners, de middelgrote gemeente Delft met tussen de 250.000 en 75.000 inwoners en de regio IJmond bestaande uit enkele kleinere gemeenten met ieder minder dan 75.000 inwoners.

Daarnaast is in het kader van actieonderzoek in de werkgebieden van de drie betrokken School's cool projecten ook een serieuze poging ondernomen om concrete mogelijkheden voor verruiming van bekendheid, aanspreken van mentorpotentieel en samenwerkingsbereidheid van onderwijs en maatschappelijk-financieel draagvlak van mentoraat te realiseren.

Ten behoeve van de versterking van mentoraat elders in het land zijn de bevindingen van dit onderzoek ook beschikbaar voor lokale mentorprojecten in andere gemeenten.

Bedankt

Iedereen die heeft bijgedragen aan de totstandkoming van het onderzoek wordt bij deze hartelijk bedankt. Dat geldt in het bijzonder voor de projectcoördinatoren van School's cool, Utrecht, IJmond en Delft, die dit onderzoek hebben begeleid. Hun pioniersgeest, betrokkenheid bij aandachtsléerlingen en doorzettingsvermogen maakt veel indruk.

Verder bedanken we alle respondenten van scholen en bedrijven die hebben meegedaan aan de online enquête.

Inhoud

Deze samenvatting van het onderzoeksrapport bestaat uit de belangrijkste conclusies (deel 1) en een reeks aanbevelingen voor verbreding en verdieping van het draagvlak bij maatschappelijke partners en de inbedding van mentoraat in het onderwijssysteem en het lokaal jeugdbeleid (deel 2).

Amsterdam, juli 2015

Jaap Noorda
Annelieke van Dijk

Noorda en Co



Deel 1. Conclusies

Inleiding

In dit hoofdstuk staan de belangrijkste conclusies die volgen uit de resultaten van de enquête onder scholen voor primair en voortgezet onderwijs en het bedrijfsleven op een rij. Het gaat om conclusies met betrekking tot de bekendheid van mentoraat (§ 1), het draagvlak van mentoraat (§ 2), behoefte bij leerlingen (§ 3), aandachtspunten voor samenwerking (§ 4) en mogelijkheden voor financiering (§ 5).

Zoals eerder is geconcludeerd hebben de resultaten van dit onderzoek gezien de populatie en de respons hooguit een indicatieve of kwalitatieve waarde. Indicatieve waarde hebben met name de conclusies over basisscholen en voortgezet onderwijs. Kwalitatieve waarde hebben de conclusies over bedrijven.

§ 1. Bekendheid

1.

Scholen voor primair en voortgezet onderwijs die hebben deelgenomen aan de enquête zijn bijna allemaal op de hoogte van het bestaan van vrijwillig mentoraat waarbij een aandachtsléerling begeleiding van een vrijwillige mentor krijgt (resp. 90.6% en 100%). Zij zijn voor het overgrote deel ook bekend met School's cool (resp. 87.5% en 75%). In een stuk mindere mate weten zij van het bestaan van andere mentoraatprogramma's.

2.

De bekendheid van zowel vrijwillig mentoraat in het algemeen als ook School's cool in het bijzonder is bij het bedrijfsleven een stuk lager dan bij scholen. Een ruime helft (53.2%) van de respondenten is bekend met mentoraat en een derde (32.9%) is op de hoogte van het bestaan van School's cool. Slechts 10 procent kent andere mentoraatprogramma's.

§ 2. Draagvlak

3.

Op één na zijn alle respondenten uit het onderwijs het erover eens dat mentoraat voor aandachtsléerlingen van waarde is (97.7%). Zij zien in de eerste plaats een meerwaarde voor de persoonlijke en maatschappelijke ontwikkeling van leerlingen. Daarnaast denken respondenten, zij het in iets mindere mate, ook dat mentoraat van nut is voor de bevordering van de schoolprestaties. In vergelijking met primair onderwijs zijn respondenten uit het voortgezet onderwijs minder overtuigd van het nut van mentoraat voor schoolprestaties.

4.

Naast de waarde van mentoraat voor aandachtsleerlingen zien respondenten uit primair onderwijs ook voordelen voor scholen. Zij beschouwen mentoren als een extra partner in het stimuleren van de cognitieve en sociaal-emotionele ontwikkeling van de leerlingen, en bovendien als een belangrijke schakel in het versterken van de verbinding tussen de school en de thuisomgeving van de leerlingen. De mentor kan een brugfunctie vervullen waardoor de afstand tussen ouders en school afneemt en de communicatie beter verloopt.

5.

Ook de respondenten uit het bedrijfsleven oordelen bijna unaniem positief over het nut van mentoraat: ruim 96 procent van hen geeft aan mentoraat voor aandachtsleerlingen zinvol te vinden.

§ 3. Behoeft

6.

Veel scholen voor zowel primair als voortgezet onderwijs geven aan dat er op hun school leerlingen aanwezig zijn die baat kunnen hebben bij de begeleiding van een vrijwillige mentor. Voor primair onderwijs gaat het om 93.1 procent van de respondenten. Bij voortgezet onderwijs ligt dit percentage iets lager, namelijk 75 procent. Een kwart van de VO scholen weet niet of er leerlingen zijn die behoefte hebben aan mentoraat.

§ 4. Samenwerking

7.

Bijna 90 procent van de respondenten uit primair onderwijs geeft aan dat onderling terugkoppelen van het verloop van de begeleiding en het proces op school essentieel is voor een effectieve samenwerking tussen onderwijs en mentoraatprogramma's. Daarnaast is de kwaliteit van het mentoraatprogramma voor ongeveer 80 procent van de respondenten een belangrijke voorwaarde voor samenwerking.

8.

Ook voor VO scholen geldt dat voldoende contact en uitwisseling tussen met name de vrijwillige mentor en de brugklasmentor bij een goede samenwerking van belang wordt geacht. Daarnaast vindt een ruime helft ook de kwaliteit van het mentoraatprogramma een belangrijk aspect bij de samenwerking.

9.

Bijna 80 procent van de basisscholen informeert het voortgezet onderwijs over de aanmelding van een leerling bij mentoraatprogramma's.

Mentoren

10.

Ruim de helft (58.9%) van de respondenten uit het bedrijfsleven heeft geen zicht op de mate waarin medewerkers geïnteresseerd zijn om zich in te zetten als vrijwillige mentor.

11.

Onder bedrijven bestaat een redelijke bereidheid om medewerkers tegemoet te komen zodat zij hun werkzaamheden als vrijwillige mentor uit kunnen voeren. Bijna de helft van de respondenten geeft aan dat werknemers hun werkzaamheden als vrijwillige mentor kunnen uitvoeren tijdens kantooruren zolang deze tijd gecompenseerd wordt. Ruim een kwart zegt dat de begeleiding ook gedeeltelijk of zelfs geheel in betaalde werktijd mag plaatsvinden.

§ 5. Financiering

12.

Bijna een kwart van de respondenten (23.6%) uit het bedrijfsleven is bereid mentoraatprogramma's in materiële zin te ondersteunen, bijvoorbeeld door het beschikbaar stellen van pc's, kantoorartikelen, ruimte of door drukwerk te verzorgen. Het gaat naast het beschikbaar stellen van materiaal ook om het leveren van diensten.

13.

Bijna de helft (44.9%) van de respondenten uit het bedrijfsleven geeft aan een meerwaarde te zien voor het eigen bedrijf in ondersteuning van mentoraatprogramma's in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Dit leidt echter niet in alle gevallen tot daadwerkelijke mogelijkheden, bijvoorbeeld als het gaat om kleinschalige bedrijven met een krappe financiële armslag of zelfstandigen zonder personeel (ZZP).

14.

Respondenten uit het bedrijfsleven zien slechts beperkt mogelijkheden voor financiële ondersteuning van mentoraatprogramma's. Ruim driekwart van de respondenten geeft aan hiertoe niet bereid te zijn. Ongeveer 20 procent van de respondenten ziet wel mogelijkheden voor ondersteuning maar het gaat dan vooral om het investeren van tijd en expertise.

15.

Twee derde van de VO scholen geeft aan niet bereid te zijn of geen mogelijkheden te zien voor medefinanciering van mentoraatprogramma's. Een derde van de scholen ziet hier wel mogelijkheden voor. Respondenten denken onder andere aan financiering via samenwerkingsverbanden, uit lumpsum of via een inzamelingsactie op school.



Deel 2. Aanbevelingen

Inleiding

Dit hoofdstuk bevat aanbevelingen voor de verbetering van de bekendheid van School's cool thuismentoraat in Utrecht, IJmond en Delft en het maatschappelijk en financieel draagvlak bij onderwijsinstellingen en bedrijfsleven in hun werkomgeving. Er is onderscheid gemaakt tussen concrete aanbevelingen voor de drie betrokken lokale initiatieven (§ 1) en algemene aanbevelingen van meer strategische aard (§ 2). Afgesloten wordt met een kort relaas over de voornaamste uitdagingen voor vrijwillig mentoraat (§ 3).

De aanbevelingen zijn opgesteld naar aanleiding van de conclusies weergegeven in hoofdstuk 4, praktische ervaringen van de betrokken School's cool initiatieven en inzichten van de onderzoekers. De verantwoordelijkheid voor de inhoud van de aanbevelingen ligt bij de onderzoekers.

§ 1. Concrete aanbevelingen

Bij de uitwerking van concrete aanbevelingen voor School's cool projecten in Utrecht, IJmond en Delft is aandacht besteed aan de verbetering van de volgende aspecten:

- de bekendheid van vrijwillig mentoraat van School's cool
- het draagvlak voor mentoraat bij basisscholen, scholen voor voortgezet onderwijs en het bedrijfsleven
- de behoefte aan mentoraat bij scholen
- de samenwerking tussen School's cool mentorprojecten en scholen
- de bereidheid van bedrijven om materialen, menskracht en financiële middelen beschikbaar te stellen aan mentorprojecten

1. Lokale en regionale bekendheid

Aan te bevelen is de bekendheid van School's cool als mentorproject bij het lokale en regionale bedrijfsleven te vergroten. Dit houdt niet over, slechts een derde (ca. 33%) van de respondenten uit het bedrijfsleven is bekend met School's cool. Gezien de positieve ervaringen van met name School's cool IJmond bij het contact leggen met bedrijven wordt aanbevolen volop gebruik te maken van netwerken waar het bedrijfsleven op afkomt en hun platformfunctie inzake maatschappelijke verantwoord ondernemen te benutten. Persoonlijk contact en aansluiting bij organisaties met meer bekendheid lijken een waardevolle keuze.

Een andere manier om de bekendheid van School's cool bij bedrijven te vergroten is zo nu en dan af te stappen op een bedrijf met een doelstelling op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen om in een persoonlijk onderhoud het belang van thuismentoraat onder de aandacht te brengen met de vraag wat het bedrijf hierin zou kunnen betekenen.

Nog een mogelijkheid is als hier tijd voor is bijvoorbeeld via ondernemersverenigingen of direct mail een grotere groep bedrijven een mailing te sturen met informatie over School's cool inclusief de vraag of zij een bijdrage willen leveren.

2. Draagvlak

Het draagvlak voor vrijwillig mentoraat voor aandachtsleerlingen is bij zowel het onderwijs als het bedrijfsleven erg hoog (resp. 97.7% en 96%). Dit biedt voor School's cool kansen als het gaat om samenwerking en ondersteuning.

Aanbevolen wordt in het contact met het voortgezet onderwijs extra aandacht te besteden aan de resultaten van vrijwillig mentoraat voor het verbeteren van de schoolprestaties van leerlingen. Daarnaast is het van belang dat met name VO scholen maar ook basisscholen worden geïnformeerd over de deskundigheid en kwaliteit van School's cool en de mate waarin op dit punt wordt geïnvesteerd in de vorm van training en intervisie.

3. Behoeft

Een kwart van de VO scholen weet niet of er leerlingen zijn die behoefte hebben aan vrijwillig mentoraat. Middelbare scholen zouden daarom de behoefte onder hun leerlingen beter in kaart moeten brengen.

Mentorprojecten zouden op een tactische wijze bij scholen voor voortgezet onderwijs onder de aandacht kunnen brengen dat er bij hun leerlingen behoefte kan bestaan aan mentoraat.

Meerdere scholen voor basisonderwijs hebben overigens de indruk dat er voor hun leerlingen te weinig plaats is bij mentorprojecten. Indien dit beeld onjuist is, zou communicatie hierover tussen primair onderwijs en School's cool op zijn plaats zijn.

Een ander aspect dat uit de resultaten van de enquête naar voren komt is de behoefte aan begeleiding van een vrijwillige mentor buiten de brugklas om. Ruim 80 procent van de respondenten uit het onderwijs schat in dat leerlingen hier zeker behoefte aan hebben. Naast het schakelmoment van basisonderwijs naar voortgezet onderwijs wordt vooral de overgang van de tweede naar de derde klas aangewezen als moment waarop begeleiding van waarde zou kunnen zijn. Dat geldt overigens ook voor andere momenten in de schoolcarrière, zoals bij de overgang naar een vervolgopleiding of rond het examen.

4. Samenwerking

Uit de enquête komen een aantal concrete voorstellen voor de invulling van samenwerking tussen VO scholen en mentoraatprogramma's naar voren. In de eerste plaats gaat het om het organiseren van een gesprek tussen de brugklasmentor, de vrijwillige mentor, de leerling en eventueel ook de ouders. Daarnaast geven een aantal scholen aan dat een vrijwillige mentor ook uitgenodigd kan worden voor oudergesprekken en ouderavonden en dat informatie voor ouders ook aan de vrijwillige mentor kan worden verstrekt. De mogelijkheden voor dergelijke afstemming kunnen per leerling verschillend zijn. Bij sommige leerlingen kan bijvoorbeeld vooral contact met de school maatschappelijk werker of de

zorgcoördinator van belang zijn terwijl bij andere leerlingen de brugklasmentor een grotere rol speelt.

Uit een aantal gesprekken met een schoolbestuur en locatiedirecteur uit het voortgezet onderwijs in Utrecht blijkt dat bij enig aanhouden 'er op af gaan' ook daadwerkelijk leidt tot actie en een ingang biedt om tot concrete samenwerkingsafspraken te komen.

5. Mentoren

Uit de enquête blijkt dat er in het bedrijfsleven een redelijke bereidheid bestaat om medewerkers tegemoet te komen zodat zij hun werkzaamheden als vrijwillige mentor uit kunnen voeren. Echter, een ruime meerderheid van de bedrijven heeft geen zicht op de mate waarin medewerkers geïnteresseerd zijn om zich in te zetten als vrijwillige mentor.

Aanbevolen wordt dan ook actief af te stappen op met name de bedrijven van grotere omvang om te inventariseren of er zich onder hun werknemers potentiële mentoren bevinden. De intranet systemen of andere communicatie kanalen van bedrijven bieden hiertoe een goede mogelijkheid. De volgende stap is dan het 'oogsten' van mentoren en de bereidheid van de werkgever om ruimte te bieden voor de uitvoering van hun vrijwillige mentorfunctie.

6. Financiering via bedrijfsleven

Bijna de helft (44.9%) van de respondenten uit het bedrijfsleven geeft aan een meerwaarde te zien voor het eigen bedrijf in ondersteuning van mentoraatprogramma's in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Desondanks zien zij slechts beperkt mogelijkheden voor financiële ondersteuning (20%). Bijna een kwart is bereid om in materiële zin steun te bieden. Het gaat dan naast het beschikbaar stellen van materiaal ook om het leveren van diensten. Dat toch een flink gedeelte van het bedrijfsleven de meerwaarde voor het eigen bedrijf ziet, biedt School's cool wel een ingang voor gesprek over de vorm waarin met wederzijds nut een samenwerking aangegaan kan worden. Voor een serieus gesprek met de leiding van een groot of klein bedrijf over mogelijke steun voor een mentorproject kan op een rustig moment persoonlijk aandacht gevraagd worden voor het belang van mentoraat, hoe een werkgever daar een bijdrage aan kan leveren en welke voordelen ondersteuning in het kader van maatschappelijk verantwoord ondernemen kan opleveren in termen van goodwill en positieve uistraling. Een goed voorbeeld is de statiegeldactie die School's cool Delft in samenwerking met lokale Albert Heijn filialen heeft georganiseerd.

7. Financiering via onderwijs

Een derde van de scholen ziet mogelijkheden voor medefinanciering van mentoraatprogramma's. Respondenten denken onder andere aan financiering via samenwerkingsverbanden, uit lumpsum of via een inzamelingsactie op school. Een deel van de scholen voor voortgezet onderwijs is bereid om hierover in gesprek te gaan.

Er valt hier ook nog een wereld te winnen door meer onder de aandacht te brengen wat het nut van mentoraat kan zijn voor de schoolprestaties van leerlingen. Door de

resultaten op dit gebied bij VO scholen beter over het voetlicht te brengen kunnen nieuwe ingangen ontstaan voor financiering.

§ 2. Algemene, strategische aanbevelingen

Onderstaande algemene strategische aanbevelingen stellen een denkrichting voor waaraan concrete stappen voor versterking van een lokaal mentorproject kunnen worden ontleend.

1. Bekendheid

Vrijwillig mentoraat is een redelijk nieuwe vorm van ondersteuning van achterstandsleerlingen in de brugklas van het voortgezet onderwijs en ook wel in de bovenbouw van het basisonderwijs en verderop in de onderwijsskolom. Mentoraat georganiseerd door lokale vrijwilligersinitiatieven heeft een redelijke vlucht genomen eind negentiger jaren van de vorige eeuw. Aangenomen mag worden dat mentoraat in deze vorm nog maar weinig bekendheid geniet bij zowel het brede publiek als bij scholen en andere voorzieningen die op jeugd gericht zijn. Men moet er direct mee te maken hebben om in te zien wat het in de praktijk inhoudt en welke voordelen mentoraat heeft voor de doelgroep van leerlingen die er gebruik van maakt.

Uit de vele werkpraktijken van tientallen mentorprojecten, maar ook uit diverse effectstudies en methodiekpublicaties over mentoraat blijkt dat het gaat om een waardevolle aanvulling op het bestaande onderwijssysteem. Dat geldt vooral voor de doelgroep van achterstandsleerlingen die grote kans loopt op voortijdig schoolverlaten of een onderwijsdiploma dat ver onder hun potentie ligt.

De tijd is gekomen om mentoraat bekend te maken bij het grote publiek als een waardevolle aanvullende vorm van vrijwillige begeleiding op de inzet van professionele leerkrachten en andere vakkrachten op scholen. De verwachting is dat een grotere naamsbekendheid positief uitwerkt op het algemene maatschappelijke draagvlak en de uitbreiding van mentoraat voor elke leerling die het nodig heeft. Dit kan ook een positief effect hebben op de bereidwilligheid van bedrijven om mentoraat te sponsoren en op de aanmelding van vrijwillige mentoren.

Ook zal een ruimere en betere naamsbekendheid ertoe leiden dat meer leerlingen en hun ouders op dit middel attent worden gemaakt en zich daarvoor zullen aanmelden. Voor scholen en andere jeugdvoorzieningen zal dit reden kunnen zijn mentoraat te omarmen als een welkome aanvulling op het pakket van maatregelen die zij inzetten om hun leerlingen de eindstreep te laten halen.

Er zijn verschillende mogelijkheden om de bekendheid van mentoraat bij het grote publiek en bedrijven te vergroten. We noemen er enkele.

1) *Promotie van mentoraat door Stichting Ideële Reclame (SIRE).*

SIRE is een onafhankelijke stichting die maatschappelijke onderwerpen onder de aandacht brengt, bespreekbaar maakt én agendeert bij het Nederlandse publiek, opinieleiders en besluitvormers. SIRE zet hiertoe, met de belangeloze hulp van de communicatiebranche, multimediale campagnes in.

2) *Standaardthema van vrijwilligerscentrale en andere initiatieven.*

Bijna elke gemeente heeft een vrijwilligerscentrale in een zelfstandige vorm of als onderdeel van een welzijnsinstelling of andere voorziening. Ook het bedrijfsleven heeft steeds vaker organisaties die het maatschappelijke verantwoord ondernemen bevorderen en als onderdeel daarvan bepaalde thema's centraal stellen. Deze ondersteuningsclubs voor vrijwilligerswerk zouden de aandacht en inzet van burgers en bedrijven voor mentoraat kunnen bevorderen door het als een standaardonderdeel in hun pakket op te nemen.

3) (Sociale) Media-events

Ook is het mogelijk aandacht te schenken aan mentoraat via media-events georganiseerd door publieke en commerciële omroeporganisaties al dan niet onder de aandacht gebracht via sociale media als LinkedIn, Facebook en Twitter. Dat gebeurt veelal naar aanleiding van rampen of acute problemen, maar dat zou ook kunnen plaatsvinden rond een thema als mentoraat dat veel maatschappelijke jeugdproblematiek voorkomt die anders uitmondt in verergerde problemen. Een media-event kan ook goed gecombineerd worden met een inzamelingsactie, bijvoorbeeld via het mechanisme van crowdfunding.

2. Samenwerking

Belangrijk voor de verduurzaming van thuismentoraat van School's cool en andere mentorprogramma's is het verstevigen van de samenwerking met scholen voor basisonderwijs en voortgezet onderwijs en met lokale overheden in het kader van lokaal jeugd- en onderwijsbeleid. Tot op heden is dat niet op een structurele wijze geregeld.

Over het algemeen hebben lokale mentorprojecten op zijn minst met een deel van de basisscholen in hun werkgebied met veel achterstandsleerlingen een redelijk contact. Via hoofden van basisscholen worden leerlingen en ouders geïnformeerd over het aanbod van mentoraat en vervolgens aangemoedigd zich daarvoor aan te melden. Dit is vooral een kwestie van persoonlijk initiatief van basisschool en mentorproject en wordt niet gedragen door weloverwogen beleidsmatige keuzes in het kader van onderwijsbeleid. Het contact tussen mentorprojecten en voortgezet onderwijs is brozer en beperkt zich tot enkele middelbare scholen. Dit wordt ook benadrukt in enkele onderzoekspublicaties.¹

Gemeenten zouden een belangrijke rol kunnen spelen in het realiseren van een meer structurele samenwerking tussen mentorprojecten en het onderwijs. Het inbedden van vrijwillig mentoraat in lokaal jeugd- en onderwijsbeleid past naadloos in de doelstelling van gemeenten om burgerparticipatie te optimaliseren.

Mentorprojecten zouden er dan ook bij gebaat zijn om bij gemeenten onder de aandacht te brengen dat vrijwillig thuismentoraat en ook andere vormen van mentoraat voor achterstandsleerlingen een effectief middel is dat bijdraagt aan een goede schoolcarrière en het voorkomen van voortijdig schoolverlaten.

¹ Vos, M., H. Pot en A. Dotinga, *Met mentoring naar de TOP! Toekomst, ontwikkeling en perspectief. Evaluatieonderzoek stimuleringsprogramma mentorprojecten*, ISW, Groningen, 2012; Noorda, J., Draaisma, A. en A. van Dijk, *One small step for mentors, one giant step for mentees. Effectevaluatie van Mentroproject School's cool Utrecht*, ISKB/Noorda en Co, Amsterdam, 2013; Klooker, J. en B. Boswinkel, *Mentoring in het onderwijs: een gezamenlijke inspanning. Praktijkgestuurd onderzoek naar Humanitas Mentormaatjes 2012-2013*, La Base, 's-Hertogenbosch, 2013.

In de jeugdzorg kan mentoraat worden ingezet als een preventief alternatief voor eerstelijns jeugdzorg en een aanvullend onderdeel van tweedelijns jeugdzorg.

3. Ondersteuning

Bedrijven staan niet te springen om geld te geven voor maatschappelijke relevante initiatieven. Zij springen liever bij in de vorm van al dan niet afgeschreven materialen en menskracht van medewerkers die als mentor willen optreden. Deze conclusie valt te trekken uit de in dit rapport beschreven resultaten van de online enquête. Dat neemt niet weg dat er altijd wel enkele bedrijven zijn die toch financieel over de brug willen komen. Ook al zijn het er maar een paar, dat kan toch de nodige speling opleveren voor versterking en uitbreiding van het aantal mentoraten.

Belangrijke financiers van mentorprojecten blijven voorlopig toch de grote en kleinere fondsen die deze innovatieve ontwikkeling vanaf het eerste uur hebben gesteund. Een vaak gehoord argument van fondsen om zich terug te trekken is dat als een vernieuwing een kwalificatie als veelbelovend of succesvol heeft verdiend, het verder bekostigd moet worden uit de reguliere subsidie van voorzieningen zoals scholen en overheden in het kader van lokaal jeugd- en onderwijsbeleid. Daar valt veel voor te zeggen, maar als dat nog niet op een goede, structurele manier is geregeld, blijft financiële ondersteuning van fondsen voorlopig bitter noodzakelijk. Wel kunnen mentorprojecten naast de grote, meer landelijk opererende fondsen hun pijlen ook richten op meer kleinschalige, regionale fondsen om medefinanciering te verkrijgen.

Naast fondsen en incidentele ondersteuning van bedrijven blijken er ook mogelijkheden te zijn voor financiële steun via scholen en samenwerkingsverbanden. Deze samenwerkingsverbanden krijgen in de wet passend onderwijs veel taken. De belangrijkste taak is het maken van een ondersteuningsplan waarin staat op welke manier het samenwerkingsverband ervoor gaat zorgen dat alle leerlingen een passende plek op een school krijgen. In dit ondersteuningsplan staan de afspraken die alle scholen binnen het samenwerkingsverband met elkaar maken. Het gaat dan onder andere om de manier waarop het toelatingsbeleid binnen het samenwerkingsverband is geregeld, hoe de toewijzing van extra ondersteuning wordt georganiseerd en welke visie het samenwerkingsverband heeft op passend onderwijs. Ook staat in het ondersteuningsplan welke basisondersteuning en eventuele extra ondersteuning iedere school in de regio moet bieden. De inzet van mentorprojecten zou onderdeel kunnen worden van deze ondersteuningsplannen. Door de bekendheid van vrijwillig mentoraat onder samenwerkingsverbanden te vergroten en met name de waarde van vrijwillig mentoraat bij hen actief onder de aandacht te brengen kunnen mentorprojecten er voor zorgen dat zij een structurele plaats krijgen in het geheel. Dat geldt ook voor brancheorganisaties als de VO Raad en PO Raad die de belangen van hun leden behartigen naar de politiek.

Gezien de kwetsbare positie van mentorprojecten zoals School's cool in financieel opzicht ligt het voor de hand dat de gemeente in het kader van lokaal jeugd- en

onderwijsbeleid vanuit haar regisserende beleidsverantwoordelijkheid samenwerking tussen mentorprojecten en scholen stimuleert en ook een bijdrage levert aan de financiering van deze initiatieven.

Al met al lijkt de financiering van vrijwillig mentoraat vooral een kwestie te zijn van een optelsom van een variëteit aan bronnen en kanalen waarbij alle potentiële medefinanciers benaderd en benut zouden moeten worden ten behoeve van een betere begeleiding van aandachtsleerlingen in hun onderwijs carrière.

§ 3. Tot slot

Zoals verwoord in de 'Sociale Agenda', het initiatief van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling, de Volkskrant en het Tijdschrift voor Sociale Vraagstukken uit de periode 2005-2006, is sociaal mentoraat, met name ook voor jeugd, een breed gedragen sociale oplossing voor een betere kwaliteit van samenleven.² Na tien jaar inspanningen van een toenemend aantal vrijwilligersinitiatieven op het gebied van mentoraat, is het tijd om meer in samenwerking met scholen en het brede maatschappelijke middenveld van bedrijven en particulieren te werken aan het versterken van deze waardevolle begeleidingsvorm.³ Die samenwerking moet vooral plaatsvinden op lokaal en regionaal niveau, want daar ligt sinds de decentralisatie van jeugd beleid de bestuurlijk-politieke en maatschappelijke basis voor de inzet naar kwetsbare jeugd. Constructief zou zijn als het rijk daar als beleidsverantwoordelijke overheid voor het onderwijs daar ook een stimulerende bijdrage aan levert.

Bij de realisatie van samenwerking en ondersteuning speelt het actief uitdragen van de waarde van een mentorproject een cruciale rol. Voor een deel moet dit gebeuren door aandacht te vragen voor de veelbelovende resultaten die effectonderzoek naar mentoraat aantoonst.⁴ Maar minstens zo belangrijk is de zorgcoördinatoren en klassenmentoren die zich zorgen maken over hun leerlingen te overtuigen dat mentoraat goed is voor hun functioneren en prestaties op school. Deze bewijskracht kan vooral worden geleverd door een constructieve samenwerking te realiseren bij de begeleiding van een leerling zodat zij met eigen ogen de vooruitgang van een leerling kunnen meemaken met behulp van een vrijwillige mentor.

² Beek, K. van & Y. Zonderop, *30 plannen voor een beter Nederland. De sociale agenda*, Meulenhoff, Amsterdam, 2006.

³ Zie Bijlage 2 voor een overzicht van mentorprojecten en hun bereik in Nederland.

⁴ Meijers, F., *Kwaliteit aan zet. Op weg naar professionele mentoring*, Kennispunt Mentoring/Forum, Utrecht, 2008; Paulides, H., Luyten, C. & M. Crul, *Coaches en mentoren. Het succes van rolmodellen voor allochtone risicjongeren*, Reed Business Information, Den Haag, 2003; Noorda, J., A. Draaisma, J. Werinussa-Sybesma en A. van Dijk, *Mentoraat werkt bij risicoleerlingen in het voortgezet onderwijs. Effecten en adviezen voor lokaal jeugd beleid*, *Jeugdkennis*, december 2013.

Vos, M., H. Pot en A. Dotinga, *Met mentoring naar de TOP! Toekomst, ontwikkeling en perspectief. Evaluatieonderzoek stimuleringsprogramma mentorprojecten*, ISW, Groningen, 2012.